

A színház Petőfi Sándor verseiben

1. Petőfi Sándor hivatás keresésének fontos állomása volt a színészet.

Mit gondolsz, mi minden vonzhatta ehhez a világhoz?

A városról városra vándorló színészek társadalmon kívüli, szabad embernek tűnhettek Petőfi számára, a színészet a szabadságot, függetlenséget, a hírnevet, dicsőséget testesítette meg a szigorú iskolai keretek, szülői fegyelmezés után.

2. Tanulmányaid alapján nézz utána, hol, merre játszott, s készítsd el a vándorszínész Petőfi úti térképét!

1839: Pest (Pesti Magyar Színház) 1841: Ozora, Cece, Simontornya, Szekszárd, Sárbogárd,

1842–43: Székesfehérvár, Kecskemét, 1843–44: Debrecen, Érmellék

3. Jutalomjátékaul Shakespeare egyik híres drámájának, a Lear királynak egyik szerepét választotta. Melyik volt ez a szerep?

A Bolond

4. Olvasd el azokat a verseit, amelyek a színház világához kötődnek:

A tintásüveg, Egressy Gáborhoz, Első szerepem, Levél egy színészbarátomhoz, Színészdal, Színházban.

a., Petőfi Sándor így ír Színészdal c. költeményében:

„Minden művészetek

Fején a korona:

A mi művészetünk,

Ellen ki mondana?

Mi szép, mi szép, mi szép

A mi föladatunk!

Legyünk büszkék reá,

Hogy színészek vagyunk.”

Mi mindennel igazolnád Petőfi állítását?

Vedd számba, hogy hányféle művészeti ágat foglal magába egy-egy színházi produkció!

A színművészet magába foglalhatja az összes művészeti ágat, katartikus hatást tud kiváltani egy-egy előadás. Az esetek többségében irodalmi alapra épül a produkció, fontos erkölcsi üzeneteket tolmácsol magas művészi hőfokon. A szöveggel együtt megatárazó a zene. Képzőművészeti értékű lehet a díszlet, a jelmezeket a viselettörténeti ismeretek alapján készítik. Tánc, akrobatika, manapság a film, videotechnika is eleme lehet egy színházi előadásnak, melynek középpontjában a színész előadóművészete áll.

b., A Színészdal befejezése komoly erkölcsi figyelmeztetés:

„Apostolok vagyunk

Az erkölcs mezején.

Apostoli szavunk

Téged kiált: erény!

Mi szép, mi szép, mi szép

A mi föladatunk!

Legyünk büszkék reá,

Hogy színészek vagyunk.

De amit színpadon

A népek hirdetünk,

Ne hazudtolja meg

A cselekedetünk.

Ha meg nem tesszük azt,

Ami föladatunk:

Akkor gyalázat ránk,

Színészek nem vagyunk!”

Vesd össze sorait a Színészek tízparancsolatával!

Milyen konkrét erkölcsi elvárásokat fogalmazott meg az írás?

A színész maga is a drámai művek által megfogalmazott erkölcsi normák szerint éljen. A színpadon kívül is példamutató, jellemes személyiség legyen, az írók által megfogalmazott erkölcsiséget hirdesse.

c. Petőfi Sándor Egressy Gáborhoz írt költeményében így fogalmaz a színészsors és hírnév múlandóságáról:

„Egészen más a színész végzete.

Lekötve csügg ő egy rövid bilincsen -

Ez a jelen; csak erre számolhat,

Mert a jövőhöz semmi köze nincsen.

Ha a jelennek biztos fővenyébe

Le nem bocsátá híre horgonyát:

Elmegy nevével az idő hajója,

És menni fog az örökléten át.”

Nézz utána! A XIX. századi művészek közül, kik voltak azok, akik színészetük mellett más területen is alkottak?

Egressy Gábor a színészet mellett rendezett, tanított, színházi tárgyú cikkeket írt, színházi lapot működtetett. Déryné Széppataki Róza operaszövegkönyveket is fordított. Latabár Endre énekes, korrepetitor, karmester, szövegkönyvfordító is volt. Telepi György színész, színpadi technikus, díszletfestő, szövegkönyvíró is volt. Szerdahelyi Kálán színész zeneszerzőként is működött, fordított, rendezett.

d., Petőfi Sándor Egressy Gábor mellett a kor kiváló komikusát, Megyeri Károlyt is megörökítette a Tintásüveg című versben.

Milyennek mutatja a vers Megyeri jellemét?

Bohém, vidám, felszabadult, szertelen, meggondolatlan.

Milyenek lehettek a vándorszínész(et) anyagi körülményei a vers alapján?

Nagyon szegény körülmények között éltek. Fix, biztos anyagiakat jelentő fizetésük nem volt, a napi bevételből tudták fenntartani magukat. A kis létszám és a plusz fizetség miatt a színészet mellett minden más feladatot el kellett vállalniuk.

A kor színészei, ahogy a vers is tükrözi a színészetten kívül még sok minden mással is foglalkoztak a színházban, sokoldalú színházi emberek voltak.

Melyik művészt nevezték a XIX. században a színház mindenesének, színházi ezermesternek?

Telepi György

5. A Levél egy színész barátomhoz c. költeményében keserűen fogalmaz a hazai színjátszás rossz körülményeiről. Miben látja a hibát: miért nem fejlődik színészetünk?

A színtársulatokhoz sokan csak kényszerből álltak be, a kis létszám miatt a társulatok mindenkit befogadtak tagnak. Ezért a művészi színvonal nem volt megfelelő, a közönség elégedetlen volt a produkciókkal. A színészek és a nézők egymásra mutogattak. A színészek több anyagi segítséget vártak volna, a közönség viszont csak a színvonal emelkedését látva kívánta támogatni a társulatokat.

6. A Színházban c. vers egy nézőtéri reménytelen szerelemről szól.

Melyik színésznő iránt érzett vonzalmat Petőfi Sándor?

Prielle Kornélia iránt, akit felségül is kért.

Petőfi barátja, Jókai Mór is színésznőt vett feleségül. Hogy hívták a színésznőt eredeti nevéen, s mi volt a művészneve?

Benke Judit, Laborfalvi Róza.